

## People's Participation in Local Development of Khlong Sam Subdistrict Administrative Organization, Khlong Luang District, Pathum Thani

Vanvisa Nuanthai<sup>1\*</sup> and Srirath Gohwong<sup>2</sup>

<sup>1</sup> Master's degree student, Faculty of Social Sciences Department of Political Science, Kasetsart University, Thailand

<sup>2</sup> Faculty of Social Sciences, Department of Political Science and Public Administration, Kasetsart University, Thailand

\* Corresponding author. E-mail: [vanvisa.nuan@gmail.com](mailto:vanvisa.nuan@gmail.com)

### ABSTRACT

This research article aims to (1) study the level of public participation in the local development of Khlong Sam Subdistrict Administrative Organization, (2) compare public participation in local development of Khlong Sam Subdistrict Administrative Organization based on personal factors, (3) examine the relationship between knowledge about local development and public participation in local development of Khlong Sam Subdistrict Administrative Organization, and (4) investigate the relationship between channels of awareness and public participation in local development of Khlong Sam Subdistrict Administrative Organization. The sample was 398 people. Data were collected by questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation Chi-square, Cramer's V, t-test, One-Way ANOVA and Pearson Product Moment Correlation Coefficient with statistical significance at .05 level. The results of the study found that the level of public participation was at a moderate level. People tended to participate in social activities such as traditional festivals more than participating in local resource management. Personal factors, including age, occupation, and income, had a statistically significant relationship with the level of public participation. Knowledge about local development had a moderate relationship with public participation, while channels of knowledge, such as receiving information from social media, had a high relationship with participation. The results of this study suggest that increasing communication channels and educating people about their roles in local development processes may be an important approach to promoting public participation.

**Keywords:** Participation, Local Development, Khlong Sam Subdistrict Administrative Organization, Pathum Thani

# การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

วันวิสา นวนไทย<sup>1\*</sup> และ ศรีรัฐ โกวงศ์<sup>2</sup>

<sup>1</sup> นักศึกษาปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย

<sup>2</sup> คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย

\* Corresponding author. E-mail: [vanvisa.nuan@gmail.com](mailto:vanvisa.nuan@gmail.com)

## บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม (2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ตามปัจจัยส่วนบุคคล (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม (4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ช่องทางการรับรู้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลคลองสาม จำนวน 398 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติไค-สแควร์ Cramer's V t-test, One-Way ANOVA และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชนมีแนวโน้มเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม เช่น งานประเพณีมากกว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรท้องถิ่น ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ขณะที่ช่องทางการรับรู้ เช่น การรับข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ มีความสัมพันธ์สูงกับการมีส่วนร่วม ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า การเพิ่มช่องทางการสื่อสารและการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับบทบาทของตนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นอาจเป็นแนวทางสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

**คำสำคัญ:** การมีส่วนร่วม, การพัฒนาท้องถิ่น, องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม, ปทุมธานี

© 2025 JSDP: Journal of Spatial Development and Policy

## บทนำ

ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยอำนาจอธิปไตยถือเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ทั้งนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้เน้นให้ประชาชนมีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบการกระจายอำนาจที่มุ่งให้ประชาชนในพื้นที่มีบทบาทในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในชุมชนของตนเอง โดยประชาชนทำหน้าที่เป็นเจ้าของพื้นที่ มีความรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การดำเนินงานหรือการจัดบริการสาธารณะใด ๆ ของหน่วยงานในพื้นที่จะต้องคำนึงถึงความยินยอมและความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในหลากหลายรูปแบบ ทั้งนี้ การดำเนินงานดังกล่าวต้องอาศัยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างประชาชน หน่วยงานภาครัฐ และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2560) กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนนี้ ช่วยส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชุมชนท้องถิ่นและหน่วยงานรัฐ นำไปสู่การตอบสนองปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน ทั้งยังถือเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยผลักดันให้การพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามได้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น แต่พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนตามอยู่ในระดับน้อย ซึ่งยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เมื่อเทียบกับประชากรที่มีอยู่ในพื้นที่ การดำเนินกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามได้จัดขึ้น รวมถึงประชาชนรับทราบการประชาสัมพันธ์ข่าวสารไม่ทั่วถึง เนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์ช่องทางการรับรู้ข่าวสารน้อย จึงทำให้การพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามที่ผ่านมาไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร นับว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามอยู่ไม่น้อย (กฤษมา เขียวเพกา, 2560)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม แสดงให้เห็นถึงปัญหาที่สำคัญในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งยังไม่สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำให้ประชาชนไม่สามารถรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้นได้ครบถ้วนและตรงเวลา การขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีอาจส่งผลให้ประชาชนไม่ทราบถึงโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีการจัดขึ้นเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งในที่สุดอาจทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชน ในกิจกรรมดังกล่าวลดน้อยลง เมื่อประชาชนไม่สามารถรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่สำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น หรือไม่เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านี้ การพัฒนาท้องถิ่นก็จะประสบปัญหาตามมา เนื่องจากกิจกรรมการพัฒนาจะขาดการสนับสนุนจากประชาชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้การพัฒนาท้องถิ่นนั้นมีความยั่งยืนและมีผลลัพธ์ที่ดีในระยะยาว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ซึ่งไม่มีผู้ใดศึกษามาก่อน โดยการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง และพัฒนาท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนได้ และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

### ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

#### 1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 91,321 คน ข้อมูล ณ เดือนพฤศจิกายน 2564 (สำนักบริหารการทะเบียน องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม, 2564)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ศึกษาได้คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมด้วยวิธีการของ Yamane, T. (1973) และได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 398 คน จากนั้นจึงดำเนินการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบไม่ใส่ซ้ำเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีความสอดคล้องกับสัดส่วนของประชากรเป้าหมาย

## 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรกปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 7 ข้อ ส่วนที่สองปัจจัยด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น จำนวน 10 ข้อ ส่วนที่สามช่องทางการรับรู้ในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตตำบลคลองสาม จำนวน 1 ข้อ และส่วนที่สี่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม จำนวน 21 ข้อ แบบสอบถามดังกล่าวผ่านการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) โดยแต่ละข้อมีค่า IOC มากกว่า 0.50 ซึ่งแสดงถึงความเหมาะสม นอกจากนี้ ยังได้ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยค่าความเชื่อมั่นแอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าเท่ากับ 0.78

## 3. สมมติฐานการวิจัย

H1: ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

H2: ระดับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

H3: ช่องทางการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

## 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 สืบค้นเอกสาร สืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษาวิจัยจากเอกสาร หนังสือ บทความวิชาการ ข่าวสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.2 จัดทำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปสอบถามประชาชนในตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ช่วงเดือนพฤศจิกายน 2564

4.3 นำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามไปประมวลผล โดยใช้โปรแกรม SPSS ซึ่งเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงพรรณนา สถิติอ้างอิง และตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย สามารถวิเคราะห์ผลได้อย่างรวดเร็ว ไม่เสียค่าใช้จ่ายและเชื่อถือได้ สามารถนำข้อมูลจากแฟ้มข้อมูลที่สร้างมาจากโปรแกรมอื่นได้

## 5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยใช้สถิติเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการทดสอบความแตกต่างทางสถิติใช้วิธี t-test และ ANOVA ในการวิเคราะห์สมมติฐาน H1 นอกจากนี้ ยังได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้การทดสอบไคสแควร์ (Chi-square) และวัดระดับความสัมพันธ์ด้วยค่า Cramer's V ซึ่งมีช่วงค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1 ในการวิเคราะห์สมมติฐาน H2 และ H3

## กรอบแนวคิดในการวิจัย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

### การทบทวนวรรณกรรม

#### 1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

Stavenhagen, R. (1991) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในท้องถิ่นว่าเป็นกระบวนการที่สมาชิกในชุมชนหรือท้องถิ่นทำงานร่วมกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายที่มีความสอดคล้องกันในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เพื่อให้เกิดการพัฒนาและการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้นในท้องถิ่น นอกจากนี้ Arnstein, S. R. (1969) แบ่งบันไดแห่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 8 ขั้น เรียงจากระดับต่ำสุดไปยังระดับสูงสุด โดยสามารถจัดกลุ่มออกเป็น 3 ระดับหลัก ได้แก่ 1) ระดับการไม่ให้มีส่วนร่วม (Nonparticipation) ประกอบด้วยขั้นที่ 1 “การชักจูง” (Manipulation) และขั้นที่ 2 “การบำบัด” (Therapy) ซึ่งประชาชนถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองโดยไม่มีอำนาจที่แท้จริง 2) ระดับการมีส่วนร่วมเชิงสัญลักษณ์ (Degrees of Tokenism) ได้แก่ ขั้นที่ 3 “การให้ข้อมูล” (Informing) ขั้นที่ 4 “การปรึกษาหารือ” (Consultation) และขั้นที่ 5 “การเอาใจ” (Placation) ซึ่งประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นแต่ยังไม่สามารถมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจได้อย่างแท้จริง และ 3) ระดับการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Degrees of Citizen Power) ได้แก่ ขั้นที่ 6 “การเป็นหุ้นส่วน” (Partnership) ขั้นที่ 7 “การถ่ายโอนอำนาจ” (Delegated Power) และขั้นที่ 8 “การควบคุมโดยประชาชน” (Citizen Control) ซึ่งประชาชนมีบทบาทในการร่วมวางแผน กำหนดทิศทาง และตัดสินใจร่วมกับภาครัฐหรือหน่วยงานต่าง ๆ

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาและการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของชุมชนและสังคม การวัดการมีส่วนร่วมนี้มีความสำคัญเพื่อประเมินประสิทธิภาพของกระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือการดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยสามารถใช้เครื่องมือและวิธีการหลายประเภทในการประเมิน เช่น การสำรวจความคิดเห็น การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ และการประเมินผลกระทบ ซึ่งแต่ละวิธีมีจุดประสงค์และแนวทางในการเก็บข้อมูลที่แตกต่างกัน (Pateman, C., 1970)

#### 2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้

ปวริศ เมตตา (2560) ได้ให้ความหมายของ “ความรู้” ว่าเป็นกระบวนการที่เกิดจากการรับรู้ข้อมูลหรือเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริง ซึ่งได้จากการสังเกตหรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคล โดยกระบวนการนี้จะต้องผ่านการรวบรวมข้อมูล การประมวลผล และการจัดระบบอย่างมีลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจน เช่นเดียวกับ อัญชลี ศรีสมุทร (2552) ให้ความหมายของความรู้ว่าเป็นกระบวนการที่บุคคลเข้าใจเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง และเกิดขึ้นจากประสบการณ์ ความหมายนี้เน้นไปที่การเรียนรู้จากประสบการณ์ส่วนตัวที่ทำให้แต่ละบุคคลสามารถเข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ในลักษณะที่ตรงและเหมาะสมกับสถานการณ์ของตน

### 3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับช่องทางการรับรู้

นิตยา สุภาภรณ์ (2552) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ว่าเป็นกระบวนการที่บุคคลได้รับรู้และแปลความหมายจากสิ่งที่เข้ามาทำให้รู้สึก โดยผ่านกระบวนการคิดและวิเคราะห์ สิ่งที่ได้รับจะไม่ได้ถูกตีความแบบตรงไปตรงมา แต่จะต้องมีการประมวลผลและวิเคราะห์อย่างมีขั้นตอน เช่นเดียวกับ จูดีรัตน์ บำรุงวงศ์ (2555) สรุปการรับรู้ว่าเป็นการรับรู้ที่มาจากความรู้สึกนึกคิดและความเข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆ โดยผ่านประสบการณ์ที่ได้พบเจอ รวมถึงความแตกต่างทางสภาพแวดล้อมที่บุคคลมีประสบการณ์นั้น ๆ การรับรู้จึงไม่ได้เกิดขึ้นในลักษณะเดียวกันสำหรับทุกคน เพราะแต่ละคนมีประสบการณ์และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน

### 4. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

รักยิม เสงหลี (2552) ได้อธิบายความหมายของการพัฒนาท้องถิ่นว่าเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นส่งเสริมความเจริญเติบโตในระดับพื้นที่ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น การพัฒนาท้องถิ่นในด้าน เศรษฐกิจ หมายถึง การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจในชุมชน นอกจากนี้ เทิดชาย ช่วยบำรุง (2554) ระบุว่าการพัฒนาท้องถิ่นควรยึดหลักประชาธิปไตยที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของพื้นที่ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามเป้าหมายของชุมชนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ผู้นำท้องถิ่นต้องทำงานร่วมกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีเป้าหมายและนโยบายที่สอดคล้องกัน รวมถึงมีการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและดียิ่งขึ้น ดังนั้น การพัฒนาท้องถิ่นคือการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและมีแบบแผน เพื่อสร้างความก้าวหน้าในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม โดยกระบวนการดังกล่าวต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนและส่งเสริมให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้

## ผลการวิจัย

### 1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ของกลุ่มตัวอย่าง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 3.12$ ) และ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ท่านเข้าร่วมกิจกรรมงานประเพณี เช่น วันลอยกระทง วันสงกรานต์ มากที่สุด ( $\bar{X} = 4.10$ ) รองลงมา คือ ท่านได้รับได้รับความสะดวกสบายมากขึ้นจากการพัฒนาสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา การจัดขยะ ถนน ( $\bar{X} = 4.03$ ) และท่านได้รับการช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ( $\bar{X} = 3.94$ ) และท่านร่วมเป็นตัวแทนชุมชนเป็นกรรมการจัดซื้อ จัดจ้าง ตามโครงการของชุมชน/หมู่บ้าน น้อยที่สุด ( $\bar{X} = 2.17$ )

### 2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ตามปัจจัยส่วนบุคคล

| ปัจจัยส่วนบุคคล             | t    | p-value |
|-----------------------------|------|---------|
| เพศ                         | 0.00 | 0.99    |
| อายุ                        | 4.35 | .01*    |
| ระดับการศึกษา               | .77  | .57     |
| สถานภาพ                     | 1.83 | .14     |
| ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน | 3.27 | .04*    |
| อาชีพ                       | 4.89 | .00*    |



สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันไม่ได้แสดงความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 1.2 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 1.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 1.4 ประชาชนที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า จากการศึกษาค้นคว้า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพแตกต่างกันไม่มีความแตกต่างกันในระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 1.5 ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 1.6 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

### 3. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม

| การมีส่วนร่วมของประชาชน | ปัจจัยด้านความรู้ |      |
|-------------------------|-------------------|------|
|                         | r                 | P    |
| 1. ด้านการตัดสินใจ      | .27               | .00* |
| 2. ด้านการดำเนินการ     | .20               | .00* |
| 3. ด้านการรับประโยชน์   | .18               | .00* |
| 4. ด้านการประเมิน       | .24               | .00* |
| รวม                     | .25               | .00* |

หมายเหตุ: \* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ มีความสัมพันธ์กับ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการศึกษานี้

#### 4. ความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการรับรู้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการรับรู้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

| ตัวแปร                                 | Cramer's V |
|----------------------------------------|------------|
| ความคิดเห็นต่อช่องทางการรับรู้ในภาพรวม | .21        |

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านช่องทางการรับรู้มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ในภาพรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

#### อภิปรายผล

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมในบางกิจกรรมแต่ยังไม่ครอบคลุมทุกมิติของการพัฒนาท้องถิ่น เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กิจกรรมที่ประชาชนเข้าร่วมมากที่สุดคือ งานประเพณี เช่น วันลอยกระทงและวันสงกรานต์ ซึ่งอาจเป็นเพราะกิจกรรมเหล่านี้เป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดมายาวนาน และเป็นกิจกรรมที่ประชาชนคุ้นเคยและมีความสนใจสูง รองลงมาคือการได้รับความสะดวกสบายจากการพัฒนาสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา การจัดเก็บขยะ และถนน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนตระหนักถึงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการยกระดับคุณภาพชีวิต และมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการเหล่านี้ โดยผลการศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษาของ พรหมมา แป้นทอง (2559) พบว่า เทศบาลนครเชียงใหม่ได้กำหนดนโยบายการพัฒนาโดยไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ในกรณีขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม สาเหตุที่ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง มาจากความเข้าใจที่ไม่ชัดเจนในบทบาทและหน้าที่ของประชาชนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น ประชาชนส่วนใหญ่รู้สึกว่าไม่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจในกระบวนการพัฒนา ส่งผลให้ไม่กล้าที่จะเสนอความคิดเห็นหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่าประชาชนรับรู้ถึงการได้รับความช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามในระดับที่ค่อนข้างดี แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนประชาชนในด้านต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมในเชิงลึก โดยเฉพาะการเป็นตัวแทนชุมชนในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของโครงการพัฒนาชุมชน กลับพบว่ามีการเข้าร่วมน้อยที่สุด ซึ่งอาจเกิดจากหลายปัจจัย เช่น การขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานท้องถิ่น การขาดแรงจูงใจในการเข้าร่วม หรือความไม่มั่นใจในความโปร่งใสของกระบวนการดังกล่าว เมื่อพิจารณาภาพรวมของผลการวิจัย อาจกล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นยังคงเป็นลักษณะของการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานรัฐ มากกว่าการมีส่วนร่วมในเชิงนโยบายหรือการบริหารจัดการทรัพยากรของท้องถิ่น ซึ่งเป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมแบบ Passive Participation ที่ประชาชนรับข้อมูลข่าวสารหรือเข้าร่วมเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับตนเอง แต่ยังไม่สามารถพัฒนาไปสู่ Active Participation ที่ประชาชนเข้ามามีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจทางนโยบายของท้องถิ่น ดังนั้น แนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับที่ลึกซึ้งขึ้น ควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการงบประมาณและการบริหารโครงการพัฒนาชุมชน นอกจากนี้ ควรเพิ่มช่องทางการมีส่วนร่วมที่เข้าถึงได้ง่ายขึ้น เช่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลหรือแพลตฟอร์มออนไลน์ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตลอดจนการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น การจัดกิจกรรมเชิง



ปฏิบัติการ หรือการให้รางวัลแก่ชุมชนที่มีการมีส่วนร่วมสูง และยังสอดคล้องกับ สุภัทรไชย ภาภักดี และคณะ (2565) พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันไม่ได้แสดงความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งหมายความว่า เพศของประชาชนในพื้นที่นี้ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น ผลลัพธ์ดังกล่าวขัดกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่สะท้อนให้เห็นถึงความเท่าเทียมในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ทั้งนี้ ผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้านี้ เช่น งานของ ปิยะรัตน์ รุกขชาติ (2557) และ พระธวัชชัย สนธิธมโม (วรรณนาวัน) (2561) ที่ชี้ให้เห็นว่า เพศไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ การไม่มีความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมระหว่างเพศ อาจมาจากการดำเนินนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามที่เน้นความสำคัญของความเท่าเทียมทางเพศ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นเพศชาย เพศหญิง หรือเพศอื่น ๆ ได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน นโยบายดังกล่าวส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่รู้สึกว่าเขามีสิทธิและหน้าที่เท่าเทียมกันในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น

กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ รวมถึงงานวิจัยของ ทอสี เขียวสุทธิ (2558) ที่ชี้ว่าอายุเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญ โดยผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไปมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างในช่วงอายุอื่น ๆ ซึ่งสามารถอธิบายได้จากความตระหนักและประสบการณ์ชีวิตของกลุ่มวัยนี้ที่มักมีความผูกพันกับชุมชนมากกว่า อีกทั้งยังมีประสบการณ์ชีวิตที่หลากหลาย ทำให้สามารถเข้าใจถึงความสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่นในมิติต่าง ๆ เช่น ด้านสังคม เศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิต ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไปจึงมีแรงจูงใจและความมุ่งมั่นสูงในการเข้าร่วมกิจกรรมและการพัฒนาที่จัดขึ้นโดยองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและการมีส่วนร่วมนี้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของกลุ่มประชากรในวัยดังกล่าวต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งผลลัพธ์นี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่กลับสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวรรณ นนปะติ และ วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ (2559) ที่พบว่า ระดับการศึกษาของประชาชนไม่ได้ส่งผลการมีส่วนร่วมในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งอาจเนื่องมาจากผู้ที่มีการศึกษาสูงมักมีความเข้าใจในสิทธิและโอกาสที่สามารถได้รับการพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนมีทักษะในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่า

กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพแตกต่างกันไม่มีความแตกต่างกันในระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นว่า สถานภาพของบุคคลไม่ได้มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม โดยกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสถานภาพที่แตกต่างกัน ล้วนมีระดับการมีส่วนร่วมที่ไม่แตกต่างกันในด้านต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทอสี เขียวสุทธิ (2558) ที่พบว่า ในกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในด้านการรับประโยชน์แตกต่างกัน โดยผลการศึกษาสามารถอธิบายได้ว่า บุคคลในกลุ่มที่มีสถานภาพหย่าร้างหรือแยกกันอยู่อาจมองว่าการเข้าร่วมในกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นสามารถช่วยตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ

กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ระยะเวลาที่ประชาชนอาศัยอยู่ในชุมชนมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กลุ่มที่พำนักในชุมชนเป็นเวลานานมักมีความเข้าใจในบริบทของชุมชนมากกว่า พวกเขาคุ้นเคยกับโครงสร้างและระบบการพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของชุมชนอย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ กลุ่มนี้สร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับเพื่อนบ้านและผู้นำชุมชน ซึ่งความสัมพันธ์เหล่านี้เป็นแรงผลักดันให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน ทำให้กลุ่มนี้สามารถเข้ามามีบทบาทสำคัญในกระบวนการพัฒนาได้ดีกว่ากลุ่มที่พำนักในระยะเวลาสั้นกว่า ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวรรณ นนปะติ และ วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ (2559) ซึ่งพบว่า ระยะเวลาในการอยู่อาศัยในพื้นที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในหลายด้าน ได้แก่ การตัดสินใจ การดำเนินการ การรับประโยชน์ และการประเมินผล ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวรรณ นนปะติ และ วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ (2559) และงานวิจัยของ ปิยะรัตน์ รุกขชาติ (2557) โดยทั้งสองงานวิจัยต่างชี้ให้เห็นว่า อาชีพของประชาชนมีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในหลายด้านอย่างมีนัยสำคัญ สาเหตุของความแตกต่างนี้อาจเกิดจากลักษณะการทำงานและความรับผิดชอบของแต่ละกลุ่มอาชีพที่มีผลต่อความพร้อมและเวลาที่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นได้ โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่ทำงานในภาครัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งมักมีความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างและกระบวนการทำงานของหน่วยงานท้องถิ่นมากกว่า รวมทั้งอาจมีโอกาสนและทรัพยากรที่เอื้อต่อการเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้ ผลการศึกษาดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการออกแบบกระบวนการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม โดยเฉพาะการส่งเสริมให้กลุ่มประชาชนที่ทำงานในภาคเอกชนมีโอกาสและความสะดวกในการมีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น การจัดกิจกรรมในช่วงเวลาที่เหมาะสมหรือการใช้ช่องทางออนไลน์ในการมีส่วนร่วม เพื่อลดข้อจำกัดด้านเวลาและเพิ่มความครอบคลุมของการพัฒนาท้องถิ่น

ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการศึกษา สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ เมื่อประชาชนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนก็จะสูงขึ้นตามไปด้วยในทิศทางเดียวกัน การที่ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น ทำให้เกิดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะสมาชิกของชุมชน และตระหนักถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งส่งผลให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างเต็มใจ ตัวอย่างเช่น การเข้ารับการฝึกอบรมในเรื่องต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะส่วนบุคคล การเข้าร่วมกิจกรรมงานประเพณีหรือกิจกรรมสาธารณะของชุมชน และการติดตามข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าความรู้และความเข้าใจเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกระดับ

ปัจจัยด้านช่องทางการรับรู้มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ในภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ การสื่อสารข้อมูลและการเผยแพร่ข่าวสารมีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เกี่ยวกับการวางแผนการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่ประชาชนได้รับข้อมูลอย่างทั่วถึงและตรงต่อเวลา จะช่วยให้ประชาชนสามารถตัดสินใจได้ดีขึ้นและมีความเข้าใจในสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นในชุมชนของตนเอง สอดคล้องกับ จุติพร มาเพิ่มผล (2566) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง พบว่า ปัจจัยด้านทัศนคติในการพัฒนาท้องถิ่น

ปัจจัยด้านการรับรู้ของประชาชน ปัจจัยด้านผู้นำท้องถิ่น และปัจจัยด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลลพบุรี อำเภอลพบุรี จังหวัดลพบุรี มีความสัมพันธ์เชิงบวกการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลลพบุรี อำเภอลพบุรี จังหวัดลพบุรี ที่ระดับนัยสำคัญ .01 เมื่อพิจารณาอิทธิพลของตัวแปรที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ตัวแปรด้านการรับรู้ของประชาชน และตัวแปรด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านทัศนคติในการพัฒนาท้องถิ่น และด้านผู้นำท้องถิ่นตามลำดับ

### องค์ความรู้ใหม่

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม แสดงให้เห็นถึงปัญหาที่สำคัญในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งยังไม่สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำให้ประชาชนไม่สามารถรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้นได้ครบถ้วนและตรงเวลา การขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีอาจส่งผลให้ประชาชนไม่ทราบถึงโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีการจัดขึ้นเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งในที่สุดอาจทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชน ในกิจกรรมดังกล่าวลดน้อยลง เมื่อประชาชนไม่สามารถรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่สำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น หรือไม่เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านี้ การพัฒนาท้องถิ่นก็จะประสบปัญหาตามมา เนื่องจากกิจกรรมการพัฒนามีขาดการสนับสนุนจากประชาชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้การพัฒนาท้องถิ่นนั้นมีความยั่งยืนและมีผลลัพธ์ที่ดีในระยะยาว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ซึ่งไม่มีผู้ใดศึกษามาก่อน โดยการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง และพัฒนาท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนได้ และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ จากผลการศึกษาดังกล่าว ภาครัฐสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่นได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะในด้านการประชาสัมพันธ์เชิงรุก ซึ่งควรมีการพัฒนากระบวนการสื่อสารที่มีความทันสมัย เข้าถึงง่าย และเหมาะสมกับบริบทของชุมชน โดยการใช้สื่อออนไลน์ เช่น เพจบุ๊กเพจ ไลน์กลุ่ม หรือเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ควบคู่กับช่องทางสื่อสารแบบดั้งเดิม อาทิ หอกระจายข่าว ป้ายประชาสัมพันธ์ หรือการจัดเวทีประชาคมในชุมชน เพื่อให้ประชาชนสามารถรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึงและทันทั่วถึง นอกจากนี้ หน่วยงานท้องถิ่นควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมเชิงรุก (Active Participation) ของประชาชนผ่านการเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากชุมชน การสร้างช่องทางให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นหรือสะท้อนปัญหาต่าง ๆ ได้โดยตรง รวมถึงการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชน เพื่อให้การบริหารงานท้องถิ่นมีความโปร่งใส และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

### สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอลพบุรี จังหวัดลพบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมในบางกิจกรรมของการพัฒนา เช่น งานประเพณี (วันลอยกระทง, วันสงกรานต์) และกิจกรรมด้านสาธารณูปโภค เช่น การติดตั้งไฟฟ้า น้ำประปา และการจัดเก็บขยะ แต่กลับมีส่วนร่วมในกระบวนการเชิงลึกอย่างการเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างหรือการร่วมเสนอแนะนโยบายในระดับต่ำ ในด้านปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไปมีแนวโน้มเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่ากลุ่มอายุน้อย ส่วนเพศและระดับการศึกษาไม่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ กลุ่มประชาชนที่อยู่ในสถานะหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ มีแนวโน้มมองว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมท้องถิ่นเป็นช่องทางในการเชื่อมความสัมพันธ์ทางสังคม

ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ Arnstein's Ladder of Citizen Participation (Arnstein, S. R., 1969) ซึ่งแบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็นขั้น ๆ โดยประชาชนในตำบลคลองสามมีลักษณะการมีส่วนร่วมในระดับ “tokenism” หรือ “การมีส่วนร่วมเชิงสัญลักษณ์” มากกว่าระดับสูงสุดที่เรียกว่า “citizen power” ที่หมายถึงการมีอำนาจในการตัดสินใจและกำหนดทิศทางการพัฒนา นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980) ที่เสนอว่า การมีส่วนร่วมในพัฒนาท้องถิ่นสามารถเกิดขึ้นได้หลายระดับ ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินการที่ได้รับผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล ซึ่งในกรณีของ อบต.คลองสาม พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในระดับของ “การรับผลประโยชน์” และ “การร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น” มากกว่าการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือนโยบาย

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ครอบคลุมและมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ และสิทธิของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้ามามีบทบาทในเชิงนโยบายได้อย่างมั่นใจ ในทางปฏิบัติ องค์การบริหารส่วนตำบลควรดำเนินการเชิงรุกในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ โดยผสมผสานสื่อสมัยใหม่ เช่น โซเชียลมีเดีย กับสื่อท้องถิ่นดั้งเดิม เช่น หอกระจายข่าว และเวทีประชาคม เพื่อเข้าถึงประชาชนในทุกกลุ่มอายุและความสนใจ อีกทั้งควรส่งเสริมช่องทาง การมีส่วนร่วมที่เข้าถึงง่าย เช่น การจัดเวทีระดมความคิดเห็น การตั้งกลุ่มอาสาสมัครชุมชน และการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการให้ข้อเสนอแนะ เพื่อขยายฐานการมีส่วนร่วมจากลักษณะของการ “ร่วมกิจกรรม” ไปสู่การ “กำหนดทิศทางการพัฒนา” อย่างไรก็ตาม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบปิด ซึ่งอาจไม่สามารถสะท้อนความคิดเห็นเชิงลึกของประชาชนได้ครบถ้วน จึงควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติมในอนาคต เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม เพื่อให้เข้าใจปัจจัยเชิงพฤติกรรม วัฒนธรรม และบริบทเฉพาะของแต่ละชุมชนได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น

## ข้อเสนอแนะ

### 1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองสามมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดการใช้งบประมาณและทรัพยากรในระดับต่ำ จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจบทบาทของตนในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้งบประมาณและทรัพยากรของชุมชน การส่งเสริมความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมที่แท้จริงจะทำให้เกิดความมั่นใจในกระบวนการการใช้งบประมาณ อาจทำได้โดยการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์และการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณในระดับท้องถิ่น พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อให้การใช้งบประมาณตรงกับความต้องการและความจำเป็นที่แท้จริงของชุมชน

1.2 ในด้านการดำเนินการ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ควรให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับบทบาทของตนในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง โดยเฉพาะการมีตัวแทนกรรมการจัดซื้อจัดจ้างในโครงการของชุมชน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือจากประชาชน นอกจากนี้ ควรเน้นย้ำถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการมีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าว เช่น การได้รับผลประโยชน์จากโครงการต่าง ๆ ที่จัดขึ้น ควรจัดการอบรมและกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมที่มีความต่อเนื่องและยั่งยืน

1.3 ด้านการรับประโยชน์ การส่งเสริมการฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพควรเป็นส่วนสำคัญในการเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามควรใช้ช่องทางต่าง ๆ ในการประชาสัมพันธ์และเชิญชวนให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมที่สามารถเพิ่มรายได้และพัฒนาทักษะต่าง ๆ โดยเน้นการฝึกอบรมที่มีความจำเป็นและใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ ควรมีโครงการฝึกอบรมในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการพึ่งพาตนเองและเพิ่มคุณภาพชีวิตของครอบครัว

1.4 ด้านการประเมินผลการดำเนินงาน องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผลการดำเนินงานและการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อให้มีความโปร่งใสและการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ การเปิดช่องทางให้ประชาชนสามารถเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบ จะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในความยุติธรรมในการใช้ทรัพยากรของชุมชน และสร้างความไว้วางใจระหว่างประชาชนและหน่วยงานท้องถิ่น



นอกจากนี้ การประเมินผลควรพิจารณาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

## 2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาในพื้นที่อื่นเพิ่มเติม เช่น เทศบาลเมืองหรือองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอื่น เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างด้านระดับการมีส่วนร่วม ปัจจัยที่ส่งผล และอุปสรรคที่พบในแต่ละพื้นที่ การขยายขอบเขตนี้จะช่วยให้ได้ข้อสรุปที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวางขึ้น

2.2 ควรใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อทำความเข้าใจปัจจัยด้านจิตวิทยา สังคม และเศรษฐกิจที่มีผลต่อแรงจูงใจของประชาชนในการมีส่วนร่วมอย่างไร นอกจากนี้ ควรศึกษาถึงอุปสรรคที่ทำให้ประชาชนไม่ต้องการหรือไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นได้

2.3 เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น โซเชียลมีเดีย แพลตฟอร์มออนไลน์ และแอปพลิเคชันของภาครัฐ มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ควรศึกษาว่าเทคโนโลยีเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างไร และสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเพิ่มการมีส่วนร่วมได้อย่างไร

2.4 ควรศึกษาความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมแบบดั้งเดิม เช่น การประชุมชุมชนและการลงคะแนนเสียงกับการมีส่วนร่วมผ่านช่องทางดิจิทัล เช่น การตอบแบบสอบถามออนไลน์หรือการแสดงความคิดเห็นผ่านโซเชียลมีเดีย การศึกษาเชิงเปรียบเทียบนี้จะช่วยให้เข้าใจถึงแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละกลุ่ม

2.5 ควรมีการศึกษาดิตตามผล (Longitudinal Study) เพื่อตรวจสอบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและการพัฒนาท้องถิ่นในระยะยาวอย่างไร ตัวอย่างเช่น การเปรียบเทียบระหว่างชุมชนที่มีระดับการมีส่วนร่วมสูงกับชุมชนที่มีการมีส่วนร่วมต่ำ เพื่อดูว่าส่งผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรและความเป็นอยู่ของประชาชนแตกต่างกันหรือไม่

2.6 เนื่องจากผลการวิจัยในครั้งนี้เน้นศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลเป็นหลัก เช่น อายุ เพศ และระดับการศึกษา จึงควรมีการศึกษาต่อยอดเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคมที่อาจมีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เครือข่ายทางสังคม (Social Network) ซึ่งสะท้อนถึงความสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างสมาชิกในชุมชน และความไว้วางใจในหน่วยงานภาครัฐ (Trust in Government) ซึ่งอาจเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อความเต็มใจและความเชื่อมั่นในการมีส่วนร่วมของประชาชน

## เอกสารอ้างอิง

- กุสุมา เขียวเพกา. (2560). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลร้อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- จตุพร มาเพิ่มผล. (2566). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- จิตรัตน์ บำรุงวงศ์. (2555). การรับรู้ข่าวสารประชาสัมพันธ์และภาพลักษณ์ของกรมทางหลวงชนบท. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
- ทอสี เขียวสุทธิ. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์เยาวชนบางนา. (สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2554). ภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- นิตยา สุภาภรณ์. (2552). การรับรู้ของประชาชนต่อความอยู่ดีมีสุขในชุมชนบางไผ่ (รายงานการวิจัย). นนทบุรี: วิทยาลัยราชพฤกษ์.



- ปวริศ เมตตา. (2560). *ความรู้และพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการค้าภายในกระทรวงพาณิชย์*. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสยาม).
- ปิยะรัตน์ รุกขชาติ. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอนครชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง*. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- พรหมมา แป้นทอง. (2559). *การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. นครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่*. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- พระธวัชชัย สุนติธมโม (วรรณนาวัน). (2561). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว*. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย).
- รักยิม เสงหลิ. (2552). *การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ*. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี).
- ลัดดาวรรณ นนปะติ และ วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2559). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม*. *วารสารการบริหารปกครอง*, 5(2), 289-305.
- สำนักบริหารการทะเบียน องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม. (2564). *ข้อมูลประชาชนในตำบลคลองสาม อำเภอลอง หลวง จังหวัดปทุมธานี ข้อมูล ณ เดือนพฤศจิกายน 2564*. ปทุมธานี: องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. สืบค้นจาก <https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.PDF>.
- สุภัทรไชย ภาภักดี, พระครูสุตวรธรรมกิจ, สยามพร พันธไชย และ พระพลากร สุ่มงคโล (อนุพันธ์). (2565). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด*. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา*, 4(4), 57-70.
- อัญชลี ศรีสมุทร. (2552). *ความรู้ ทักษะและการปฏิบัติของผู้ปกครองเกี่ยวกับโรคติดต่ออันตรายของเด็กวัยรุ่น*. (พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of planners*, 35(4), 216-224.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). Participation's place in rural development: Seeking clarity through specificity. *World development*, 8(3), 213-235.
- Pateman, C. (1970). *Participation and Democratic Theory*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Stavenhagen, R. (1991). Human rights, democracy and development in Latin America. *Economic and Industrial Democracy*, 12(1), 31-41.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper & Row.